

УДК 657

Радзивилюк Ю.В.

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

© Радзивилюк Ю.В.

В статті досліджено актуальність питання класифікації основних засобів на промислових підприємствах.

Ключові слова: основні засоби, класифікація основних засобів, строк корисної експлуатації основних засобів.

В статье исследованы актуальные вопросы классификации основных средств на промышленных предприятиях.

Ключевые слова: основные средства, классификация основных средств, срок полезной эксплуатации основных средств.

In this article the problem of classification of fixed assets at the industrial enterprises is researched.

Key words: fixed assets, classification of fixed assets, term of useful operation of fixed assets.

Постановка проблеми. У виробничому процесі підприємства значну роль відіграють основні засоби, ефективність використання яких, є одним з ключових моментів зниження собівартості продукції. Особливої актуальності, в сучасних умовах, набувають питання управління експлуатацією та оновленням об'єктів основних засобів через значне перевищення нормативних термінів використання існуючих необоротних активів і відсутність коштів на їх оновлення. Забезпечити управління підприємством необхідною інформацією, щодо використання основних засобів та визначення умов ефективної експлуатації існуючої техніки, можливо за рахунок належної організації системи обліку та контролю операцій з надходження та руху об'єктів необоротних активів на підприємстві.

Мета. Метою написання даної статті є вдосконалення існуючої класифікації основних засобів, як передумови для створення раціональної системи обліку даних активів на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності та класифікації основних засобів вивчали такі вчені, як: Покропивний С.Ф., Бойчик І.М., Шегда А.В., Мочерний С.В., Бутинець Ф.Ф., Білуха М.Т., Поддерогін А.М., Ткаченко Н.М., Садовська І.Б., Завгородній В.П., Сопко В.В. та інші.

Виклад основного матеріалу. Для належної організації обліку основних засобів важливим моментом є визначення критеріїв класифікації таких необоротних об'єктів.

Класифікацію необхідно здійснювати для створення впорядкованої структури основних засобів, а саме розподіляти об'єкти основних засобів за групами, так щоб вони узагальнювали інформацію в найбільш зручній і корисній для управління формі. Належне групування об'єктів необоротних активів дозволить приймати обґрунтовані, економічно-виважені рішення щодо ефективного використання основних засобів, збільшення обсягів випуску продукції, та як наслідок підвищення ефективності господарської діяльності промислових підприємств.

На законодавчому рівні, згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», основні засоби класифікуються за такими групами [1]:

1) основні засоби – земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будівлі, споруди і передавальні пристрої; машини і устаткування; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); робоча і продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби.;

2) інші необоротні матеріальні активи – бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) спорудження; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; інші необоротні матеріальні активи.

Такі автори, як Садовська, Ткаченко і Сопко класифікують основні засоби:

- за їх функціональним призначенням:

а) виробничі – основні засоби, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню (будови, споруди, силові машини та обладнання, робочі машини та обладнання тощо), що діють у сфері матеріального виробництва;

б) невиробничі основні засоби, що не беруть безпосередньої або побічної участі у процесі виробництва й призначені в основному

для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб трудящих (будови, споруди, обладнання, машини, апарати тощо), які використовуються у невиробничій сфері [4, с.250].

- за галузевою ознакою: промислові, будівельні, сільськогосподарські, транспортні, зв'язку тощо. В свою чергу основні засоби промислових підприємств поділяються на промислово-виробничі, виробничі основні засоби інших галузей народного господарства та невиробничі;

- за використанням:

а) діючі - всі основні засоби, що використовуються у господарстві;

б) недіючі - ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів;

в) запасні - різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначене для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються [4, с.251].

- за ознакою належності:

а) власні;

б) орендовані [2, с.155].

Бутинець Ф.Ф., крім вищенаведених ознак класифікації основних засобів ділить ці необоротні активи ще і за речовим характером:

а) інвентарні - об'єкти, що мають речове вираження та підлягають перевірці, обміру, підрахунку в натурі;

б) неінвентарні – капітальні вкладення в земельні ділянки, лісові угіддя (крім будинків і споруд) [3, ст.49].

Для кожного об'єкта основних засобів, що надходять на підприємство визначається строк корисного використання (експлуатації).

Строк корисного використання (експлуатації) - очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватись підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг) [1].

Оскільки за ознакою використання основні засоби діляться на діючі, недіючі та запасні, то у підприємств є можливість в разі закінчення строку корисного використання конкретного об'єкта

основних засобів замінити його на запасні або недіючі в даний момент часу. Це дозволить скоротити небажані витрати на ремонт застарілої техніки, та відповідно, не збільшити собівартість продукції, яка виготовляється на таких об'єктах основних засобів.

Основні засоби є основою для належної організації бухгалтерського обліку необоротних активів на підприємстві. Запропоновані класифікаційні угруповання даних активів дозволяють узагальнювати інформацію про основні засоби в зручній та корисній для управління формі.

Однак, не забезпечують даними про термін експлуатації кожного окремого об'єкта основних засобів, які використовуються у виробничому процесі.

Тому, з метою одержання управління підприємством таких даних, ми пропонуємо доповнити існуючу класифікацію основних засобів (таблиця 1).

Таблиця 1.

Класифікація основних засобів

Ознаки	Види об'єктів основних засобів
За функціональним призначенням	- виробничі; - невиробничі.
За галузевою ознакою:	- промислові, будівельні, сільськогосподарські, транспортні, зв'язку тощо.
За використанням:	- діючі: а) строк корисного використання яких не закінчився ; б) строк корисного використання яких минув; - недіючі; - запасні.
За ознакою належності:	- власні; - орендовані.
За речовим характером:	- інвентарні; - неінвентарні.

Висновок: Отже, належне групування об'єктів основних засобів дозволить приймати обгрунтовані, економічно-виважені

рішення щодо ефективного використання основних засобів, оптимізувати витрати, пов'язані з їх експлуатацією та підвищувати ефективність господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99р. №318 (зі змінами та доповненнями).
2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України.: Підруч. для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів – 6-те вид. – К.: А.С.К., 2004 – 784с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероблене – Житомир: ПП «Руга», 2006 – 832с.
4. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009.-632 с.
5. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 578с.
6. Завгородний В.П. Бухгалтерський учт, контроль и аудит в системе управления предприятием – К.: Издательство «ВАКЛЕР», 1997-976с.